

SLOVENSKI NAROD

*znaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vst. & Din 2.-, do 100 vst. & Din 2.50, od 100 do 300 vst. & Din 3.-, večji inzerati peti vst. & Din 4.-. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR: Strossmayerjeva 30. — NOVO MESTO: Ljubljanska c., telefon št. 26. — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65. Podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101. Račun pri poštne dekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Vlada zahteva generalno pooblastilo

V novem finančnem zakonu zahteva vlada pooblastilo, da brez Narodnega predstavništva lahko spremeni vse obstoječe zakone. Živahni komentarji v političnih krogih

Beograd, 10. julija. r. Na včerajšnji seji Narodne skupščine je finančni ministar predložil zakon o podaljšanju proračunskih dvanajstlin do konca proračunskega leta in dodatni finančni zakon, ki vsebuje nekatere izredno važne določbe. Proračunske dvanajstline za prihodnjih osem mesecev, to je od avgusta 1935 do konca marca 1936 znašajo skupno 6.780.833.865 dinarjev. S finančnim zakonom se vlada razen tega pooblašča, da sme preko teh proračunskih kreditov izdati v razne svrhe še skupno 242.018.348 Din, za kolikor se dejansko poveča dosedanj proračun.

Najvažnejša pa je določba v finančnem zakonu, s katero se pooblašča vlada, da sme izpremeniti in dopolniti vse obstoječe zakone, ako Narodna skupščina ne zaseda.

To dalekosežno pooblastilo vladi je izzvalo v vseh političnih krogih živahne komentarje in največjo pozornost. »Politika« beleži te komentarje in piše med drugim:

Vlada g. Uzunovića je s finančnim

zakonom za leto 1934-35 zahtevala od Narodnega predstavništva pooblastilo, da more izdati uredbe z zakonsko veljavo in cilju izboljšanja gospodarskih prilik v državi. Vse na podlagi tega pooblastila izdane uredbe pa so se morale naknadno predložiti Narodnemu predstavništvu na odobrenje.

Vlada dr. Stojadinovića pa sedaj zahteva zase od Narodnega predstavništva pooblastilo, da more na isti način spreminjati vse obstoječe zakone v primeru, da Narodna skupščina ne zaseda.

Beograjski politični krogi, parlamentarni in izvenparlamentarni komentirajo tako zahtevo vlade opozarjajo na deklaracijo vlade, ki jo je pred skupščino in senatu, v kateri je o popar dnevi podal dr. Stojadinović v trebi novih političnih zakonov rečeno med drugim: Prizadevali si bomo, da v teku svojega nadaljnjega dela posamezne zakone, zlasti zakone političnega značaja prilagodimo težnjam in željam naroda.

Ker smatrajo v vseh političnih kro-

gih, da je za prehod k urejevanju naših notranjih političnih prilik potrebno spremeniti vse politične zakone, ki ne odgovarjajo razpoloženju in težnjam širokih ljudskih slojev, tolmačijo to zahtevo vlade dr. Stojadinovića kot izraz volje, da v svojem političnem delu na vsak način izpolni svoje obljube, dane v deklaraciji.

Ni še znano, v katerem pravcu in v kakšnem obsegu naj bi se spremenili politični zakoni. Zaradi tega je opaziti pri izvenparlamentarni opoziciji še nadalje veliko rezerviranost. Opozicija čaka na dejanja. Še le na podlagi dejanj bo opozicija ocenila smisel in cilj zahtevanih širokih pooblastil za vlado dr. Stojadinovića. Iz pooblastila, ki ga zahteva vlada, se vidi, da hoče menjati in spremeniti zakone takrat, kadar Narodna skupščina ne zaseda. Iz tega se sklepa, da hoče vlada izkoristiti čas, ko bo Narodno predstavništvo po sprejetju dvanajstlin odšlo na poletne parlamentarne počitnice, za to, da izda najpotrebnejše nove politične zakone.

»Politika« poroča o tem med drugim:

»Narodni poslanec za sarajevski okraj dr. Kaludžerić, ki je kot bivši radikal takoj prešel k dr. Stojadinoviću, pripoveduje, kako bi izgledala narodna skupščina, če bi bil Jevtić še vedno ostal na oblasti. Neki narodni poslanec namreč, ki pripada bližnji familiji Bogoljuba Jevtića, je v imenu neke skupine narodnih poslancev, zbiral poslance in jih priganjal, naj vstopijo v organizacijo »stajnih petork«, ki naj bi imele namen in nalogo, da v narodni skupščini slepo podpirajo vse ambicije »führerja« Jevtića. Ožja okoličina gospoda Jevtića je torej zares mislila, da se je Jevtić vrnil od volitev kot neki jugoslovanski kancler in Führer nekega pokreta, o katerem so že govorili nekateri aktivni ministri, čeravno se med ljudstvom še nikjer ni pokazal. Te skupščinske »petorke« bi po zamisli Jevtićevega režima tvorile neke vrste ogródje novega fašističnega pokreta pod vodstvom POF-a, na isti način, kot so hitlerjevske SS udarne čete od prvga početka bile revolucionarni kader Hitlerjevega gibanja. Narodna skupščina, ki bi bila s pomočjo teh »petork« branila Jevtića na oblasti in služila njegovim »führerskim ambicijam«, bi postala kader revolucije, ki jo je pripravljala odhajajoči režim. Križa vlade in imenovanje nove vlade je za vselej uničila ljubimkanje z revolucijo od zgoraj, ker nova vlada ne zahteva od skupščine, da si z njeno pomočjo osvoji narod in državo, ampak zahteva od nje, da vladi pomaga, da ohrani državo pred nepotrebnimi pustolovščinami in pred nepotrebnim gorjem.«

naloga bi bila, da uklonijo vse poslance volje »jugoslovenskega Hitlerja in Mussolinijaca«.

Slovenski radikali

Kako si nekateri gospodje zamišljajo razvoj političnih prilik v Sloveniji

Sedaj, ko se zopet mnogo govori o obnavljanju bivših strank, so se gospodje zopet spomnili svoje nekdanje pripadnosti k radikalom in sklenili poživeti radikalno stranko v Sloveniji. Pred par dnevi se je sestalo nekaj ljubljanskih gospodov, ki so iz svoje srede izvolili najprvo direktorij. Ta direktorij je včeraj sklical širši sestanek, ki se ga je udeležilo okrog 15 gospodov. Na tem sestanku so sklenili resolucijo, ki jo je direktorij z večernim brzovlakom odnesel v Beograd, da jo predloži glavnemu odboru starih radikalov. Resolucija je zelo zanimiva. Obsega celo vrsto

točk in v glavnem razglša, da bo radikalna stranka v Sloveniji v najkrajšem času zbrala v svojem okrilju najmanj 40 odstotkov vseh Slovencev in absorbirala vse ostale stranke razen zaveznikov iz tabora dr. Korošca. Resolucija se izreka proti fuziji s prijatelji dr. Korošca in slovenski radikali žele ohraniti individualnost svoje stranke. So pa pripravljene, ako tako želi glavni odbor, sodelovati z bivšo SLS. Kardinalna točka resolucije zahteva, da vlada odnosno glavni odbor zaščiti vse stare slovenske radikale pred morebitnim preganjanjem.

Zaradi državnih govorov tač danes kljub najnujnejši naročilu za trikratno polno takso nismo mogli dobiti telefonske zveze z Beogradom.

Dekret o konfinacijah

Neovržen odgovor na ponesrečene demantije

Kakor smo že včeraj zabeležili, je tudi g. Jevtić smatral za potrebno demantirati vesti o nameranih konfinacijah in drugih naklepih Jevtić-Marušičevega režima. Današnji »Slovenec« objavlja v odgovor na vse te ponesrečene demantije besedilo dekreta o konfinacijah in piše med drugim:

Temu nasproti izjavljamo mi, da je notranji minister Jevtićeve vlade Velja Popović dne 15. maja poslal vsem banom države nalog, da naj mu pošljejo seznam najbolj nevarnih in najvplivnejših oseb, ki so proti režimu, kateri naj se konfinirajo ali postavijo pod policijsko nadzorstvo. Na to depešo so bani takoj naslednjega dne poslali vsem okrajnim glavarjem sledeči nalog:

Pov. II. DZ. No. 1756/t
16. V. 1935.

Vsem sreskim načelnikom, vodjem sreskih izpostav itd.

Na depešo ministrstva notranjih poslov od 15. t. m. Vam naročam, da mi vpoljete

v 10 dneh seznam najbolj nevarnih in najvplivnejših oseb, ki vodijo ali osebno izvršujejo akcije proti državnemu in narodnemu edinstvu in je zato njihova navzočnost v sedanjem krajevem bivališču nevarna za javni red in mir in sploh za javno varnost.

V istem seznamu ali posebej mi predložite utemeljen predlog glede oseb, ki bi jih bilo zaradi takega udejstvovanja treba konfinirati ali staviti pod policijsko nadzorstvo.

Podpis bana.

Pod ta ukaz so sledila navodila, v katerih se zahteva, da se popijejo vsa ne režimovska društva z namenom, da se razpustijo. Kakor smo že omenili, je bil dan obenem nalog, da na ta spis pridejo v prvi vrsti vodilne osebe opozicije, pri nas predvsem pristajali SLS, od drugih pa dr. Kramer, Ribnikar in še nekateri drugi, ki so bili v opoziciji proti dr. Marušiću.

Besedo ima g. Bogoljub Jevtić.

Jadranska cesta na Ižanskem

Kaj vidiš in doživiš, če jo mahneš peš po Ižanski cesti v Iški Vintgar

Ljubljana, 10. julija.

Po tradiciji se gledajo Ižanci in Ljubljanci pisano, vendar so se že precej zblížili, saj se Ižanska prav za prav že spaja z Ljubljano. Barjani, ki so v resnici Ižanci, so posredniki med mestom in deželo. »Nobl« kmetje so, dekleta so gospodične in se vozijo v mesto s kolesi ali pa potiskajo ročne vozičke, da založe meščane z mlekom in se malo ogledajo po mestu ter s kom spogledajo. Ko romaš po Ižanski cesti proti Igu, neopazno zaide na deželo; toda posebej je treba pripomniti, da je ta »dežela« nekaj posebnega, kar lahko označi le ime Ižansko. Ižanci so še vedno rezervirani proti mestu in marsikomu bereš z obraza, da prezira »škrice« in »ljubljanke srake«, ki se pode iz mesta proti Krimu. Kdove, ali so ti ljudje tako ponosni ali samopasni. Morda so že zvedeli, da je Ižanska cesta del jadranske, mednarodne ceste.

»Stemano« pode mlekarice s praznimi vozovi domov. Ali lahko prisedem? Zakričal sem, voz pa je zdrdral mimo. Da bi me vsaj z bičem oškrnila! Treba bo pač vleči noge za seboj po prašni cesti nad 10 km daleč. Druga voza sem se oprjel in ponovil zopet glasno vprašanje. Toda Ižanci najbrž mislijo, da se meščani samo norčujejo iz njih, če jih ogovarjajo. Pri km 8 sem zapustil bodočo jadransko cesto ter krenil na desno proti Iški Loki. Cesta se vije po ravnem v tako imenitnih zavojih, da postaneš vrtoglav, ko jo prehodiš. — Postojte, pa mi povejte, ali je še kakšna pravica na svetlu me ustavi kmet, ki žene živino na pašo. Z resignacijo in svetim ogorčenjem je tožil, da je prepovedano napajati živino v jarku, dočim so nekaj napajali na enem napajališču živino iz treh vasi. — Dandanes svet nima več nobene vestil je zaključil ter odšel, ko sem mu potrdil, da smo dandanes ljudje pošteno izprijeni. Cesta skozi Iško Loko je mehka, kakor da stopaš po preprogah, za kar se je treba zahvaliti kravam. Sicer je pa cesta suha ter na čevljih ne ostane mnogo barve. Ljudje se ne menijo za turiste.

V Tomišlju te pozdravljajo gostilničarka na pragu, tu pa niti oceroci ne mečejo kamenja za teboj. Do Iške vasi drži poljska cesta med valujočim žitom. Škrjančki se radujejo življenja visoko pod nebom, na desni se solnči temno zeleni Krim, v ozadju pa je bela Ljubljana tako lepa, kakršna blizu nikdar ni. Iška vas je rečna na zunaj. Tujski promet, ki se je zadnja leta nenadno precej razmahnil v Iškem Vintgarju, se ni zapustil sledov. Pač pa je nekaj gostiln in ena oddaja tudi tujske sobe. Cesta skozi vas ne more biti mnogo lasbša. Tudi tu leži proga bodoče jadranske ceste. Zdoj vozi do Iške vasi avtobus, sicer pa se Ižanci ne uživajo mnogo bencinskega smradu.

V sotesko Iški Vintgar ne drži cesta, nego kolovoz, odnosno več kolovozov, ki se na lepem začno in nehalo pri mlinu ali vodi ali pa tudi v gozdu ob vznožju gorovja. In baš to privlači turiste, nedotaknjena narava. Seveda moraš temeljito korigirati mnenje o nedotaknjenosti narave, ko kreneš nekoliko globlje v Iški Vintgar. Pred leti je bila ta lepa soteska tabula rasa in redki turisti, ki so zašli v njo, so hodili tiho zamaknjeni ob pojoči vodi, pod čudovitimi skalnatimi previi, skoki in slapovi.

gaje in ob pitoreskni turnici — kakor da bi se bali močiti samo v sebi zaključeno skladnost ter lepoto. Toda tujski promet je na pohodu. Izletništvo zavzema tudi čedalje večji teritorialni obseg in dnevno goso je weekend s svojimi zahtevami. Idealist mora kapitulirati pred temi pokreti, ki se segajo navadno tudi izven okvirov pojmovanja o varstvu narave. S takšnim prometnikom in izletnikom pridejo tudi razni monopoli, celo na uživanje naravnih lepot. Kmetu trčijo na vsakem koraku na napis, ki te strahla s hudim psom, ki ti zapoveduje pot ali ki te kakorkoli opominja na zasebno last, odnosno na blagor tistih, ki »imajo«. Ob poteh leži masten papir, med sumenje vode in dreve se meša kakofonija jodliranja, hrečanje harmonik in vrečanje damic, ki se čutijo tako »sproščene«.

Iški Vintgar je pa dolga soteska, ki zdaj je precej dobro absorbira »blagodatni« tujkega prometa v razmahu. Dreve maskira kolikor toliko weekend baharjijo in revličino, kolibe in gnezda, letovške hišice in šotore. Izletnik pa rad vidi »hotele«, spletene iz vrbovja po divjaškem načinu in z napisi n. pr.: Hotel Absenija, Hotel Honolulu... Ob teh gnezdiščih so s kamenjem obložena ognjišča, poleg pa neke tove, zavojčkov, škatel... Kotiči in skleda se bratca z debelo kuhinjsko knjigo. Mlada gospodinja se pripravlja, da zavrti kuhinjo. Pomočnica jo vpraša, ali bo potrebovala vode, gospodinja pa lista po kuharski knjigi in pravi, da ne... Kopalci plezajo čez skale v strugi in iščejo primernih kotičkov na bregu, med drevjem se vije višnjevi dim, na solčnem nabrežju pa kliče na pomoč kopalca, ki je zagledala kačo. Taborniki nabirajo jagode v velike skleda, nekateri pa hite v vas po mleko za večerjo. Turist, ki je prvič v soteski, je zgrešil pot in vprašuje, kje je prav za prav ta vrazji Iški Vintgar. Saj ste vendar v njem! mu pojasnjujejo. — A kje je slap? — Slapa ni, Iški Vintgar se imenuje samo lepa soteska. Turist je pa nekoliko razočaran, ker je pričakoval kdove kaj.

Cim globlje prodiraš v sotesko, tem manj sledov tujkega prometa je. Nekje, najbrž na desnem bregu, bo zasekana v skalovje jadranska cesta. Skozi zelenje, nad peno se Iško, čez hudournike struge, med tihimi lokami in pod sencem visokih, strmih sten bo držala proti Jadrani. Motorna vozila bodo prozaično zabrela in med dišeči gozdni in vodni zrak se bo mešal duh po ogljikovem monoksidu. Nekateri počitniški kolibe se bodo morale najbrž umakniti, a nedvomno bodo potem zgradili še druge. Morda bodo zgradili kje ob cesti, v senci turnca celo hotel in bazen, kjer zdaj zajezujejo vodo taborniki s kamenjem. Zdaj je Iški Vintgar ena najlepših sotesk, jadranska cesta bo pa najlepša v njem. Godba bodočnosti. 150 milijonov. Pa vendar. Baš nad krasno naravno zaseko, nad sotesko, buči letalo, ki plava proti morju. Tu je najbližja proga za jadransko cesto, ki jo moramo dobiti. Vintgar sicer ne bo več, kar je zdaj, toda morje se nam bo približalo, jadranska cesta bo prometna žila, ki bo našemu gospodarstvu dala živahnejši ritem.

Zdi se ti, da si bližje daljino pomeš morja, pa buči Iška, buči — gubila bodočnosti...

Narodna skupščina: 199-95

Pri včerajšnjem bojnem glasovanju v skupščini je dobila vlada največ 199 glasov, opozicija pa največ 95 glasov — Kmečka politika advokatov

Beograd, 10. julija. r. Narodna skupščina je imela včeraj zelo interesantno sejo. Izvolila je namreč stalne skupščinske odbore, to je finančni, administrativni, imunitetni in odbor za prošnje in pritožbe. Pri tej priliki so se prvič pomerile moči med vlado in opozicijo, ki je združena v Jevtićevem klubu. Predložene so bile dve liste, lista vladne večine in lista Jevtićevega kluba, kateremu se je pridružilo tudi mnogo tako zvanih »divjakov«, ki oficijelno niso pristopili v noben izmed obeh obstoječih klubov. Pri glasovanju je dobila lista vladne večine največ 199 glasov, za Jevtićeve kandidatne liste pa je bilo oddanih največ 95 glasov. 4 glasovnice so bile prazne. Vladna večina je dobila v odborih po 14, Jevtićeva lista pa po 7 zastopnikov v administrativnem, imunitetnem in v

odboru za prošnje in pritožbe ter v finančnem 21 odnosno 10 članov. Slovenski poslanci so bili razdeljeni. Nekateri so kandidirali na listi vladne večine, nekateri pa na listi Jevtićevega kluba. Izvoljeni so bili dr. Fran Klar v administrativni dr. Jančič in dr. Šemrov v imunitetni, Josip Benko v odbor za prošnje in pritožbe ter dr. Lovrenčič in dr. Veble v finančni odbor. Pozornost je zbudilo v parlamentarnih krogih dejstvo, da so bili bivši in že bolj izkušeni slovenski poslanci potisnjeni v stran in izvoljeni v odbore sami novinci. Tudi se mnogo komentira, da ni v odbore izvoljen noben kmečki poslanec, čeravno se je ob volitvah mnogo šarilo s frazami, da mora slovenska parlamentarna delegacija voditi predvsem kmečko politiko.

Parlamentarne petorke

Jevtić - Marušičevega režima

Poleg konfinacij in udarnih čet so pripravljali tudi posebne strahovalce narodnih poslancev v skupščini

Beograd, 10. julija. r. Razkritja o naklepih bivšega Jevtić-Marušičevega režima so v vseh parlamentarnih in političnih krogih predmet živahnih komentarjev. Vsi soglašajo v tem, da je prava sreča, da je bil ta režim tako kratkotrajen, ker bi bil sicer rodil nedogledno nesrečo za ves narod in državo. Skoro vsak dan pa prihajajo na dan še nova razkritja. Tako je objavil v »Politiki« narodni poslanec Kaludžerić senzacionalno izjavo o parlamentarnih petorkah, ki jih je snoval ta režim, da bi držal v pokorščini narodne poslance in gospodaril po mili volji. Svoje politične nasprotnike je hotel ta režim strpati v koncentracijska taborišča — samo iz Ljubljane je bilo namenjenih za konfinacijo 31 ljudi — ostale državljane bi naj ustraševalo udarne čete, ki so jih že organizirali, poslanci pa bi bili pod knuto parlamentarnih petork, kojih glavna

Wolff:

BOGINJA DOBROTE

Roman

PRAZNE ROKE

Ko je Harland odprl oči, je imel čuden, toda ne neprijeten občutek popolnega razvedrila in razjasnitve. Pogled mu je drsel po svilenih stenah, ustavil se je pred ženskim aktom in se zapletel v čipke zaves. Zdelo se mu je nemogoče določiti kraj in čas. Ležal je in dihal.

Ura je bila. Harland je avtomatično šel in našel enajst, pa ni vedel, kaj bi počel s to številko. Enajst, — je pomislil. — Enajst.

Soba, kjer je ležal in dihal, je bila zavita v tišino. Kmalu je pa prišel nekdo in njegovi težki koraki so odmevali v zgornjem nadstropju. Harland je poslušal in spoznal, da se mu izprehajal prišlec po glavi. Zdal je spoznal, da leži doma na Kurfürstendammu. Postalo mu je jasno, da mora k profesorju Gotteswintru. Spoznal je, da ne sme izgubljati časa in poskusil je vstati.

— Dobro jutro, — je dejala Lantadila in imela je jasne oči.

Harland se je ustrašil, ozrl se je na njo, potem se mu je pa zjasnilo v glavi in v zadregi ni vedel, kaj bi odgovoril.

Lantadila je pritisnila na gumb. — Ti še spiš, fant.

— To najbrž ne bo Španka, — je pomislil Harland tisti hip. V Poznanju je, v najboljšem primeru v Varšavi.

Mlada sobarica je prinesla zajtrk. Harlandova zadrega je bila vedno večja. Psiček je radostno zalajal in skočil na posteljo.

— Koliko je ura?

— Enajst proč!

— Enajst proč, — je ponovil Harland in popil čokolado. Potem je namršil obrvi in se jezil, da se ne more spomniti, kje je pravkar pil čokolado.

— Kakšne obraze pa delaš?

— Dušica, kako se imenuje to mesto?

— Valparaiso, — je odgovorila Lantadila in se na ves glas zasmejala.

— Valparaiso?

— Saj še spiš. Eh, fant, fant! Prebudi se!

Mož v lobanji je škrtkljal. Znova mu je šinilo v glavo ime Gotteswintra. Sedel je na vrhu kavarne, kričeča rdeča bluza je stopila v sobo, potem je pa nekdo dejal: Lahko me kličete Ema ali Mina. Ime ni važno.

— Na kolodvor moram, — je dejal Harland odločno.

— Čemu pa?

— Domov se moram odpeljati.

— Ostani tu, — ga je prosila Lantadila. — Drevo pojdeva k Mourdyan Lale in obereva jih zopet za dvesto tisoč. A jutri, če hočeš, jo mahneva malo po svetu.

— Domov moram.

— Strežnica?

Zdal je Lantadilo sovražil. Toda ta mrznja se je razblinila v nejasen občutek krivde, ki mu je stiskal srce. — Domov moram, je ponavljal tiho in odločno.

— Lantadila si je prižgala cigareto in zamišljeno je puhala oblačke dima pod strop.

— Ostani srečna, — je dejal Harland in ji podal roko.

— Ali prideš zopet?

— Morda.

Kar je sedel na stol in blodeči pogled se je ustavil na tej ženski, na po-

stelji, na psičku in na pticah, narisanih na skodelicah.

— Mačka imaš, dragi prijatelj, — je dejala Lantadila sočutno. — Ostani tu!

— Domov moram. Vstal je. — Hvala, iskrena hvala. In imej se dobro. Odšel je iz sobe in imel je občutek, da se poslavlja od nečesa, kar je več kakor Lantadila.

Ulica je bila zalita s solnčnimi žarki, ki so jemali Harlandu vid. Mežikajoč je krenil previdno čez ulico, dokler ni prišel v senco. Kar se mu je zvrtilo v glavi, da je moral obstati pred izložbo. Pred očmi se mu je stemnilo.

Precej časa je stal tako onemogel, predno je razločil v izložbi nekaj lutk, ki so se mu dobrodušno smehljale. Potem je krenil previdno naprej v strahu pred novo oslabelostjo in vprašal je po poti na kolodvor, kjer je hotel malo prigrizniti.

Končno je sedel v kupe, ki ga je ponesel v gore. Prišlo je obžalovanje in glodalo mu je dušo. Prejšnja noč mu je vstala pred očmi in pričala je proti njemu. Bil je kakor šolarček, ki ima slabo vest. Kakor šolarček? Vedel se je kakor star osel, pretolkel je noč z alkoholom, žensko in nikotinom.

Na temno zelenih livadah so stale marogaste krave in ga dobrodušno gledale. Pastirji so mahali z rokami, zvonci so zvonili, tam daleč za gozdovi so se pa divigale proti nebu rdečkasto žareče gore.

Harlanda je silno vleklo v vilo na Monterači. Ko so pa prišli ovinki in predori, ko so se začeli vzpenjati mostovi nad brezdnji, se je njegovo hrepenenje razpršilo in se umaknilo mučnemu studu.

Studu pred Ingelena.

Varal jo je. Ne s to žensko. Za to ni šlo. Varal jo je, ker je postal prostak, ker je padel iz oblakov v močvirje. Sramotno jo je varal, ker se je bil obdaroval z vsem, kar je bilo v njeni duši, pa je brez ugovora izročil te darove, da je planil za trpkostjo. Harland je bil v lastnih očeh kakor okradeni tat.

Ingelena je sedela nepremično na terasi in zrla z utrujenimi očmi v večerni mrak. Silni napetosti živcev je sledila topa brezbrzičnost. Zdelo se ji je, da je v ustroju njenih možganov počila prožina.

Čakala je pripravljena skloniti tilnik pod vsak udarec. Krajina je ležala v pepelu. Solnce je zahajalo žalostno. Nebo je bilo oropano čarov.

V večerno tišino je zažvižgal vlak. Ingelena se je zdrznila in se tesneje zavila v ruto. Od kolodvora sem se je slišalo škripanje zavor. Kmalu se je vil vlak mimo rdečih signalnih luči v Celerino.

Po zelenih livadah je prihajal skozi mrak proti vili vedno počasneje sključen mož. Na ograjo naslonjena Ingelena mu je zrla naproti kakor strašilu. Lica si ji drgetala.

— Dober večer... gospodična Ingelena, — je dejal prišlec nekam plaho.

Ingelena je molčala.

— Oh, kako sem vesel, da sem zopet doma.

Ta čas se je bilo stemnilo.

Harland je stopil v sobo in prižgal luč. — Kakšni pa ste? — je vzkliknil presenečeno. — Kaj ste bolni?

Odkimala je z glavo in opazovala Harlanda z žarečimi očmi, ki so kar otipavale njegove možgane. Ni prenesel njenega pogleda in dejal je v zadregi: — Najprej si moram umiti roke.

Pravljica o pokopališču ladji

Kako je nastal miren morski pas sredi Atlantskega oceana

O malokaterem morju se je v starih časih in zdaj pripovedovalo toliko fantastičnih zgodb, kakor o Sargassovem morju. Vesti o tem pokopališču ladji, kakor mu pravijo, in o plavajoči zemlji iz ostankov rastlin so bajke. Sargassovo morje pa res obstaja in ameriški biolog A. Keefe je poskusil te dni odkriti v predavanju resnico o tem čudnem delu Atlantskega oceana. Sargassovo morje imenujemo miren morski pas sredi Atlantika, večji od Aljaske, velik skoraj tako, kakor vsa avstralska celina. Nastalo je iz velikega vrtinca, ki nastaja tu iz severoatlantskih morskih tokov in protitokov. V sredini vlada mir in v tej mirni vodi so se polagoma nakopičili in razmnožili poedinci morske trave sargasson, ki raste sicer povsod na obali oceana po skalovju.

Tu v Sargassovem morju plava morska trava prosto po vodi, ker se lahko drži s pomočjo luknjic na površju. Ali so to potomci poedincev, ki so se nekoč odtrgali med viharjem od obale in so jih prinesla morski tokovi sem, da rasto zdaj tu brez korenin, ni znano. Prav tako je tudi mogoče, da gre za posebno vrsto te morske trave, ki se tu dolgo drži in množi. Poleg sargasson nosijo morski tokovi sem les, kose razbitih ladij in razne lažje predmete, tako da ni čuda, da je nastala

pravljica o plavajočih lesenih otokih. Človeška domišljija je razpredla to pravljico s tem, da ve povedati o starodavnih ladjah, ki v tem delu morja zdaj strašijo, od rimskih galej do bojnih čolnov Vikingov, od galej do fregat in celo do modernih brzoparnikov ter podmornic iz svetovne vojne. To pa ni nič drugega, nego pomorska latinščina.

Ameriški in evropski parniki, ki vozijo med Brazilijo, Afriko in Guyano, sporočajo sicer, da so že večkrat naleteli v tem delu morja na ostanke razbitih ladij in na naplavljeni les, toda ne v večjih množinah kakor v drugih mirnih delih morja. Čudna so pa zgoščena, valujočemu žitu podobna mesta, kjer je morska trava stlačena in prepredena. Eno tako mesto je bilo dolgo nad 10 km in široko skoraj kilometer ter tako gosto, da so mornarji profesorja Keefe, ki so v čolnu zasledovali veliko želvo, obšli v njem. Morali so poslati po nje drug čoln, da jih je potegnil iz neprijetnega objema. Od veslarskega čolna lo parnika je pa daleč. Velikega parnika seveda tako morská trava ne more zadržati. S pokopališčem ladij je tako, kakor z vsemi drugimi pravljicami; v nji je zrno resnice, toda človeška domišljija jo je napihnila in napravila iz nje senzacijo.

Nova slava polkovnika Stirlinga

Kakor filmski libreto se sliši zgodba štabnega častnika slovitega Lawrencea, polkovnika Stirlinga, ki se je čez noč povzpela od pomožnega delavca v neki londonski trgovini do prvega tehničnega svetovaleca slavnega filmskega režiserja Aleksandra Korda. Polkovnika Stirlinga omenja Lawrence v svoji knjigi »Upor v pustinji« in Korda, ki hoče spraviti glavne v tej knjigi opisane dogodke na filmsko platno, je zamenjal iskal po vsej Angliji neznanega polkovnika, dokler ga ni našel v neki londonski trgovini.

Takoj ga je sprejel in mu obljubil visoko plačo, zdaj se pa hoče napotiti z njim v Arabijo, kjer bo izdelal velik film o Lawrenceu. Polkovnik Stirling ima poleg tehničnih nasvetov nalogo organizirati velike prizore za film, ker ima dobre stike z arabskimi fejki. Med svetovno vojno je služil Stirling v egiptski armadi in deloval je tudi kot svetovalec emira Fejsala. Po vojni je prišel v London, pa ni mogel dobiti dela. Bil je dolgo brez služka. Slučajno srečanje z režiserjem Kordo mu je pa pripomoglo do nove slave.

Nautostrada

Ne autostrada, temveč nautostrada, torej ne avtomobilska cesta, temveč cesta za ladje. Snujejo jo francoski inženjerji, ki že dolgo razmišljajo o tem, kako skrajšati morsko pot od zapadne francoske obale do obale Sredozemskega morja. Zdal, ko se čuti Francija prizadeta po angleško nemški pogodbi, postaja ta načrt še posebno važen. Francija ima sicer že davno preliv, takozvani Canal du Midi, ki gre iz Atlantskega oceana v izliv Garonne preko Toulousea v Sredozemsko morje. Toda ta kanal je razmeroma ozek, po njem ne morejo voziti večji parniki, zlasti vojne ladje ne. Zato je bila že med svetovno vojno sprožena misel, da bi zgradili ob kanalu orjaško železnico, po kateri bi mogli prevažati tudi največje vojne ladje iz morja v morje.

Ta železnica bi seveda morala imeti močno

betonsko podlago in po njej bi prevažali ladje v betonskem doku po 12 tirih. Drugod prevažajo vlake s parniki čez morje, tu bi pa prevažali ladje po železnici čez kopno. Nautostrada bi bila dolga 500 km. Sporedno 7 njo bi tekla navadna železnica za osebni promet, poleg tega pa še avtomobilska cesta. V vojni bi bilo treba dobro paziti, da bi sovražnik nautostrade ne porušil. Izumitelji jo hočejo zaščititi s celo vrsto balonov, ki bi v zraku držali mrežo iz tenkega jeklenega pletiva.

Konzum kruha

Francoze spoznamo vedno po tem, da sežejo pri vsaki jedi najprej po kruhu. In res, kdor je bil v Franciji, ve, da jedo tam zelo mnogo kruha. V Kaliforniji v Ameriki je izšla zanimiva obravnava, ki nam pove na podlagi podatkov iz zadnjih petih let, koliko moke oziroma kruha pride v poedinih državah letno na glavo.

Francija stoji na prvem mestu, saj odpade na vsakega Francoza letno 220 kg moke. Na drugem mestu je Belgija s 197 kg, potem Italija s 162 kg, za njo Anglija s 153. Razmeroma malo kruha pojedo Nemci, saj odpade v Nemčiji letno na glavo komaj 73 kg moke. Še manj kruha jedo na Danskem, kjer odpade na glavo samo 41 kg moke. Drugih držav ameriška statistika ne upošteva.

Enosmerna cesta

Enosmernih ulic je v vseh večjih mestih že dovolj, enosmerna cesta je pa na svetu zanekrat menda samo ena. Je daleč od nas, namreč v Avstraliji, in imenuje se Athertod Road. To je važna zveza med dvema krajema, ki leži eden visoko nad drugim. Cesta je dolga samo okrog 20 km, pa se dvigne 900 m visoko in ima 150 ostrih ovinkov ob robu globokih prepadov. Pravijo, da lahko napravi avtomobilist in motociklist na tej cesti napako samo enkrat v življenju. Zato je na Athertonski cesti dovoljena največja hitrost 21 km na uro in vožnja samo v eni smeri in sicer tako, da se smer vsakih pet ur izpremeni.

Na obeh koncih ceste stojita kontrolni

postaji z vrati. Če je namreč dovoljena vožnja navzgor, so spodnja vrata za vozilo od zgoraj zaprta. Na vratih se zabeležijo številke vseh po cesti vozečih motornih vozil in se takoj telefonično sporoče do vrat na drugem koncu ceste. Tam ugotove, ali so vsa vozila prispela, a vozačem, ki prispo od spodaj v čas izpod 55 minut, nalože kazni. Če pa prispe vozač do vrat v trenutku, ko izpremeni smer vožnje, mora čakati pet ur.

Leopold Wölfling umrl

V Berlinu je umrl te dni bivši nadvojvoda Leopold Ferdinand Avstrijski, ki je živel od leta 1902, ko je odločil v avstrijski armadi majorski čin in naslov nadvojvode, pod imenom Leopold Wölfling. Star je bil 66 let in zadela ga je kap.

Kot avstrijski nadvojvoda in dedni veliki nadvojvoda Toskanski je bil pokojni v prijaletskem razmerju skoraj z vsemi evropskimi knežjimi rodbinami. Avstrijski cesarski rodbini je obrnil hrbet, da bi se mogel oženiti z izvoljenko meščanskega rodu Viljemino Adamičevo. Čez štiri leta se je pa dal ločiti in kmalu po prevratu se je oženil z Dunajčanko Marijo Ritter. Pa tudi s to ni dolgo živel, ker mu je čez štiri leta umrla. Pred tremi leti se je oženil v Berlinu z mlado branjevko. Preživljal se je z izkupičkom za svoje spomine, deloma pa kot svetovalec za filme iz dvornega življenja. Godilo se mu je pa vedno slabše in zadnje čase je imel v dunajskem predmestju branjerju. Tudi v Berlinu je morala skrbeti zanj njegova tretja žena.

Radioprogram

Četrtek, 11. julija: 12.00: Odmevi iz Koroške na ploščah; 12.45: Poročila vreme; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Radijski orkester; 14.00: Vreme, spored, borza; 18.00: Naši tamburaši na ploščah; 18.10: Venčki narodnih pesmi s spremljevanjem Radijskega orkestra; pojo: gdč. Zupanova, gg. Franzl in Jug; 18.50: Slovenščina; 19.10: Čas, poročila, vreme, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 20.00: Prenos iz Beograda; 21.30: Čas, poročila, spored, 22.00: Koncert Radijskega orkestra.

Petek, 12. julija: 12.00: Car in tesar (Lortzing) — skrajšana opera na ploščah; 12.45: Poročila, vreme; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Valčkova ura (plošče); 14.00: Vreme, spored, borza; 18.00: Za ples in boljše voljo (plošče); 18.50: Nekaj zabavnih besed; 19.10: Čas, poročila, spored, vreme, obvestila; 19.30: Nac. ura; 20.00: Prenos iz Zagreba; 21.30: Čas, poročila, spored; 22.00: Zvoki iz solne Španije.

Sobota, 13. julija: 12.00: Venčki slagerjev na ploščah; 12.45: Poročila, vreme; 13.00: Čas, obvestila; 13.15: Vesele popevke od blizu in daleč na ploščah; 14.00: Vreme, spored; 18.00: Radijski orkester; 18.45: Zunanji politični pregled; 19.10: Čas, poročila, vreme, spored, obvestila; 19.30: Nac. ura; 20.00: Pojdimmo za Savo, pod Smarno goro. Pester večer; 21.30: Čas, poročila, spored; 22.00: Pojdimmo za Savo... (Nadaljevanje).

ŠKOTSKA.

V salonu velikega hotela dolgočasi Škot goste s pripovedovanjem o svojih junaštvih. — Končno se oglasi Anglež, rekoč:

— Povejte mi, česa ne morete storiti, pa bom storil jaz.

— Hvala, odgovori Škot, — računa v hotelu ne morem plačati.

SREČEN IZID.

Gospa: Danes sem prvič kuhala svojemu možu obed in presrečna sem.

— No, kako je pa izpadlo? jo vpraša sosed.

— Imenitno, jutri dobimo novo kuharico.

MALI OGLASI

V vseh malih oglasih velja beseda 50 para. davek Din 2.- Najmanjši znesek za mali oglas Din 8.- davek Din 2.- Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu, lahko tudi v znakah. — Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek 3.- Din
Najmanjši znesek 8 Din

ENTELE — AZUR — PLISE

izvrši ekspres

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

54/L

Izložbena stojala

kovinske predmete — nudi

KROM - KOVINA,

Ljubljana, Tyrševa cesta št. 34

63/L

PRODAM

Beseda 50 par. davek 2 Din

Najmanjši znesek 8 Din

RABLJENA KOLESA

poceni napredaj pri »Promet«

(nasproti Križanski cerkvi)

2190

MALI OGLASI

↓

»SLOV. NARODU«
IMAJO
SIGUREN USPEH.

Cerkvene ustanove rabijo

za čiščenje vse kovinastih

predmetov v bodoče le

SERVITOR.

VATO

EKST AKI d z o z.

LJUBLJANA Gospodsvetska

2136

Sončenje ali kopanje

...le, toda če
vam koža opeče?
To preprečite, če
kožo masirate s
hormonsko kremo

MLAD VOLOJAK

se je izgubil 24 t. m. Poštemi

najditelj naj ga odda proti na-

gradi. Sv. Petra cesta 30-L

2136

Inserirajte v „Slov. Narodu“